

ORGANISERING AV GJETERHUND – Høringsrunde 2

1	Bakgrunn	2
2	Dagens organisering i NSG	4
2.1	Dagens organisering av gjeterhund på fylkesnivå	4
2.1.1	Gjeterhundlag	4
2.1.2	Gjeterhundnemnd.....	5
3	Første høringsrunde.....	7
4	Ny organisering av gjeterhund i nsg	8
4.1	Gruppas arbeid.....	8
4.2	Forslag til struktur Sau og Geit og Gjeterhund	9
4.2.1	Lokallag	9
4.2.2	Fylkeslag.....	9
4.3	Skisse av forslag til fremtidig struktur.....	10
4.4	Kopling til organisasjonen:.....	12
4.4.1	Fadderordning.....	12
4.4.2	Kopling av gjeterhund til øverste deler av organisasjonen (representantskap og sentralstyret).....	12
4.4.3	Kopling av gjeterhund til lokallags- og fylkeslagsleddet Sau og Geit.....	13
4.5	Selvstendighet:.....	15
4.5.1	Valg av representanter til fylkesstyret.....	16
4.5.2	Styre over egen økonomi	16
4.5.3	Eget årsmøte eller årssamling.....	16
4.5.4	Fullmakt til egne bestemmelser.....	16
4.6	Kommunikasjon	17
4.6.1	Definere tjenestevei.....	17
4.6.2	Definere informasjonsflyt	17
4.6.3	Sikre kort beslutningsveg	17
4.6.4	Synliggjøring og annerkjenning av gjeterhund	17
4.7	Økonomi på gjeterhund fylkesnivå	18
5	Veien videre.....	19

1 BAKGRUNN

Gjeterhund er viktig for Norsk Sau og Geit. Økt bruk av gjeterhund er derfor et av hovedmålene i NSG sin strategiplan for 2020-2025. Gjeterhund er i stadig vekst, og det legges store mengder med dugnadstimer ned i gjeterhundarbeidet. Gjeterhund har gått fra å primært være et hjelpemiddel for sauebonden til nå også å være en konkurranseform der Norge er i verdensklassen. Denne endringen har skjedd over forholdsvis få år, og veksten har ikke blitt møtt med nødvendige endringer i organiseringen og finansieringen av gjeterhund. Dette skapt utfordringer som har resultert i at vi nå ikke har en enhetlig organisering av gjeterhund. Disse utfordringane har blitt tatt opp fra flere hold, både gjeterhundfylkeslag/nemnd, fylkeslag og administrasjonen i Norsk Sau og Geit. Styret i Sau og Geit har derfor startet et arbeid med å se på organiseringa av gjeterhund. Til dette arbeidet er det satt sammen en arbeidsgruppe bestående av representanter fra gjeterhundrådet, fylkeslag av Sau og Geit, gjeterhundlag/nemnder fra ulike deler av landet samt administrasjonen og styret i NSG.

Arbeidsgruppa er satt sammen for å få frem ulike synspunkt. Det er derfor valgt personer fra ulike deler av organisasjonen, ulike deler av landet, ulike aldersgrupper, fra områder med fylkeslag og fylkesnemnd. Verva som nevnes er fra tidspunktet gruppa ble satt. Gruppa består av:

Arvid Årdal (leder i gjeterhundrådet)

Karianne Kjelstrup (Gjeterhundrådgiver NSG)

Steinar Hagen (Buskerud Gjeterhundnemnd)

Audun Seilen (leder av Hordaland Gjeterhundnemnd)

Oddbjørn Kaasa (Gjeterhundrådet, Nord-Trøndelag Sau og Geit og Nord-Trøndelag gjeterhundlag)

Jørgen Bjørkli (Nestleder i gjeterhund rådsmedlem Troms)

Nina Mølland (Gjeterhundlaget Vest-Agder, nå: Nestleder Vest Agder Sau og Geit)

Per-Joar Nesthun (Fylkesleder Hedemark)

Håvard Helgeland (Styremedlem og styrets medlem i gjeterhundrådet)

Mina Klaseie (1. vara i styret og nestleder av Akershus Sau og Geit)

Åshild Øritsland Våge (Styremedlem)

Målet med denne prosessen er at vi får en organisering av gjeterhund som er så lik som mulig i hele landet, og som binder gjeterhund opp til eksisterende organisasjonsstruktur i NSG. En slik endring vil gi forutsigbarhet for alle parter. Vi håper også det vil redusere den, til dels, store avstanden som i dag er mellom gjeterhund og Sau og Geit i noen fylker. Denne prosessen har som formål å samle NSG. Det er da et dilemma at endringer ofte skaper uro og misnøye da

forandring i seg selv kan være vanskelig. Vi har derfor lagt vekt på at alle parter i organisasjonen skal få uttale seg.

For å sikre at organisasjonen blir hørt er prosessen lagt opp med to høringsrunder.

- Første høringsrunde:
Spørsmålene ble lagd av styret, men vurdert av storgruppa. De ble sendt ut 14 mars. Svarene på første høringsrunde er gjennomgått av storgruppa, og har dannet grunnlag for diskusjonen på møtet og løsningen som er skissert. Det er lagt vekt på å finne en løsning som ser på organiseringen fra flere perspektiver.
- Andre høringsrunde: Storgruppa kommer med et forslag basert på svarene i første høringsrunde. Dette forslaget sendes så ut på ny høring i januar 2025.

Etter innspill i andre høringsrunde vil det allerede eksisterende forslaget endres og oversendes styret. Styret vil så vurdere om de ønsker å fremme det som sak for årsmøtet 2025.

2 DAGENS ORGANISERING I NSG

2.1 DAGENS ORGANISERING AV GJETERHUND PÅ FYLKESNIVÅ

Alle fylkeslag i Sau og Geit har som oppgave å stimulere til bruk av gjeterhund på fylkes- og lokallagsplan, som er et av satsningsområdene til NSG. Fylkeslag i Sau og Geit har alle et støtteorgan som tar seg av gjeterhundarbeidet til fylket. Per i dag er disse støtteorganene organisert enten som gjeterhundnemnder eller gjeterhundlag.

Finnmark, Nordland, Sogn og Fjordane, Hordaland, Buskerud og Aust-Agder har i dag gjeterhundnemnd.

Troms, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal, Rogaland, Vest-Agder, Telemark, Akershus, Østfold, Vestfold og Hedmark har i dag gjeterhundlag

Fylkeslaget i Sau og Geit har et ansvar for å følge opp arbeidet i gjeterhundlaget eller gjeterhundnemnda de har opprettet i sitt fylke. Gjeterhundlaget/-nemnda i fylket har ansvar for å følge opp lokale gjeterhundlag, og lokallag i sau og geit, og bistå hvis det er behov for hjelp med gjeterhundarbeidet lokalt.

Alt gjeterhundarbeid på fylkesnivå følger instruks gitt av NSG. Instruksene går i hovedsak ut på utdanning og oppfølging av instruktører og dommere, arrangere fylkesmesterskap, rapportering til sentralledet, svare ut høringer og videresende relevant informasjon.

2.1.1 Gjeterhundlag

Et gjeterhundlag er en selvstendig enhet som jobber med gjeterhundarbeid i NSG. Det praktiseres at et gjeterhundlag på fylkesnivå ikke kan opprettes uten godkjenning fra fylkeslaget i Sau og Geit. Dette er ikke formalisert i Lagslovene. Til tross for at de er selvstendige enheter er gjeterhundlagene knyttet til Sau og Geit gjennom vedtekter. Hvert gjeterhundlag har egne vedtekter. Disse er ofte basert på et forslag til vedtekter som ble sendt ut fra NSG sentralt, men det finnes ingen felles vedtekter for gjeterhundlag i NSG. Ikke alle gjeterhundlag har NSG sentralt som øverste enhet i vedtektene sine, dette er problematisk. Vi har flere variasjoner på hvordan gjeterhundlagene blir drevet med tanke på tilknyttingen til fylkeslag og lokallag i NSG. Gjeterhundlag kan ikke få tildelt gjeterhundprøver av NSG sentralt uten å være tilknyttet til fylket.

Gjeterhundlagene har i de fleste tilfeller egen kontingent. Dette sier Lagslovene at ikke er lov. Gjeterhundlagene har egen økonomi og driver seg selv med mer eller mindre bidrag av NSGs fylkeslag.

Dagens organisering gjeterhundlag:

- Er registrert i Brønnøysundregisteret og har eget organisasjonsnummer
- Er knyttet til et fylkeslag eller lokallag – og har ansvar for gjeterhund arbeidet i området de dekker.

- De har egne vedtekter, som skal gjenspeile at de ligger under et fylkeslag eller lokallag
- De krever medlemskap i NSG for å kunne være medlem.
- De har egen medlemskontingent. Man må være medlem av laget for å delta i demokratiet.
- Er organisert med et styre, på lik linje som et fylkeslag/lokallag
- De har egen valgnemnd.
- De får mandat fra fylkelaget i Sau og Geit til å ta alle avgjørelser rundt gjeterhundarbeidet i sitt området.
- Det praktiseres at de må skrive og publisere referat, og sende det til fylkeslaget eller lokallaget de ligger under.
- De må ha eget budsjett og regnskap.
- Rapporterer til NSG sentralt på lik linje som fylkeslaget.
- De har et ansvar å involvere medlemmer i store høringer, eller avgjørelser som påvirker medlemmene.
- De skal arrangere årsmøtet hvert år.

2.1.2 Gjeterhundnemnd

Gjeterhundnemnder er et utvalg satt av styret som jobber med gjeterhundspørsmål i fylkes.. Styret i Sau og Geit oppnevner en nemnd. Lagslovene åpner per nå bare for at sentralledd og fylkesledd kan oppnevne utvalg. En slik mulighet er ikke nevnt spesifikt for lokallag. For fylkeslaga skjer dette normalt etter innspill fra lokallag, men dette er ikke formalisert. Gjeterhundnemnda er dermed styret si nemnd. Nemnda har ingen egen kontingent og alle medlemmer i lokallaget eller fylkeslaget i NSG har lik mulighet til å delta på aktiviteter, og på bestemmelser som skal tas på årsmøte. Økonomien styres av lokallags- eller fylkesstyret og årsmøte

Dagens organisering gjeterhundnemnd:

- Nemnda består av personer som oppnevnes av fylkes-/lokallagsstyret i NSG.
- Er ikke registrert i Brønnøysund, og har ikke organisasjonsnummer.
- Økonomi er avhengig av det de får tildelt fra fylkeslaget samt aktivitet de arrangerer.
- Har ofte en egen konto under fylkes/lokallaget sitt.
- Instruks fra fylket styrer om de skal lage budsjett. Fylket/lokallaget fører regnskapet.
- De får mandat til å bestemme alt gjeterhundrelatert arbeid i fylket/lokallaget
- Instruks fra fylket bestemmer om de skal skrive referat

- Leder i nemnda velges av styret i fylkes/lokallaget.
- Det er opp til styret i fylket hvordan de ønsker å bygge opp nemnda.
  - Noen steder setter de sammen nemnda fra de lokale gjeterhundlagene/nemndene i fylket sitt.
  - Noen oppnevner medlemmene, de mener er mest egnet for å gjøre arbeidet
  - Noen ber valgnemnda om å høre rundt om interesse for å sitte i nemnda.

3 FØRSTE HØRINGSRUNDE

Grunnlagsdokumentet til første høringsrunde ble sendt på e-post i midten av mars til fylkeslag og lokallag av både Sau og Geit og gjeterhundlag/nemder. Det ble også skrevet om høringen i bladet Sau og Geit og på nsg.no slik at alle hadde anledning til å sende inn sine høringssvar. Da svarfristen gikk ut i midten av april hadde vi fått 51 svar, noe som viser at dette engasjerer! Det var god variasjon i svarene vi fikk (se tabell1). Det er god spredning i svarene mellom lokallag og fylkeslag av både Sau og Geit og gjeterhundlag/nemder.

Tabell 1 Svar høringsrunde 1 gjeterhundorganisering NSG

	Gjeterhundlag/nemd	Sau og Geit	
Lokallag	11	13	
Fylkeslag	15	10	
Annet (privatpersoner m.m.)	2		Totalt
Sum	28	23	51

Alle høringssvarene ble grundig gjennomgått og oppsummert. Høringssvarene har dannet grunnlaget for diskusjonen i gruppa som har arbeidet med forslag til løsning. Mye av debatten i forkant av høringsrunden har vært hvilken av dagens ulike løsninger vi skal velge. I høringsrunden var det derfor viktig å få frem fordelene og ulempene med de to løsningene. Det var tydelig at det var styrker og svakheter med begge organiseringsformene, men ingen av de to formene pekte seg ut som bedre enn den andre. Dette diskuteres videre i forslaget til løsning.

Mange av de samme forholda ble beskrevet og tatt opp i svært mange av innspillene. Det er en styrke at så mange har svart, og det gir oss mulighet til å vurdere forholda fra ulike ståsteder. Kort oppsummert sier høringssvara at vi i organiseringa må skissere gode løsninger som sikrer:

- Tilkopling til organisasjonen
- Selvstendighet til gjeterhundarbeidet
- Kommunikasjon innad i NSG

Dette er de tre hovedpunktene som blir diskutert i detalj videre.

4 NY ORGANISERING AV GJETERHUND I NSG

4.1 GRUPPAS ARBEID

I følgende forslag foreslås framtidig organisering av gjeterhund i NSG. Forslaget bygger på innspilla fra høringsrunde 1. Det blir skissert løsninger for den prinsipielle organiseringa, men det gjenstår enda detaljer som må avklares. Dersom forslaget vedtas på årsmøte i NSG i mars 2025, må fylkes- og lokallag behandle saken på sine årsmøter i 2026. Det betyr at man har tid til å få på plass de siste detaljene i løpet av 2025.

Grunntanken bak forslaget er at det skal være like regler for alle i NSG. Skal vi klare dette må vi inkludere organisering på lokallagsplan, og dermed tenke lenger enn mandatet, som er fylkeslagene. Skal man sikre like regler for alle, er det viktig at lokallagsnivå blir beskrevet i den videre utredningen.

Framgangsmåte

- Ta utgangspunkt i dagens lagslover
- Bygge videre på allerede eksisterende struktur i NSG. Lagslovene sier at «All aktivitet i regi av NSG skal organiserast av NSGs lokal- eller fylkeslag...»
- Vurdere fordeler og ulemper med allerede eksisterende organisering av gjeterhund og velge det beste fra de ulike formene.

OBS! Mye av debatten om organisering av gjeterhund har dreid seg om man skal velge «gjeterhundlag» og «gjeterhundnemd». Vi ønsker ikke å bruke disse betegnelse i vårt forslag da de inneholder følelser og til dels fordommer. Vi kaller det i stedet gjeterhundforening. Årsaken er først og fremst at gjeterhund må være registrert som forening i Brønnøysundregistrene iht lagslovene framover. Det betyr ikke at man trenger å bruke foreningsordet i fylkes/lokallaget.

Grunnprinsipper:

- Felles vedtekter (like regler for alle)
- Ett felles demokrati – ingen egne medlemslister
- Like systemer for valg av medlemmer til styrer på alle nivå
- Krav om rapportering til nivået over, på alle nivå
- Arbeidsinstrukser på alle nivå
- Regler for kommunikasjon- og tjenestevei som sikrer forutsigbarhet og at alle får nødvendig informasjon.
- Systemer som sikrer kontakt mellom nivåene
- Lik økonomisk kompensasjon for innsatsen uavhengig av hvilket verv man har

HUSK!

I prosessen med organisering av gjeterhund vil kontrollspørsmålet vi stiller oss være: **Binder dette oss nærmere til hverandre?**

Tiltakene vi velger skal være tiltak der vi kan svare «Ja» på dette spørsmålet.

4.2 FORSLAG TIL STRUKTUR SAU OG GEIT OG GJETERHUND

4.2.1 Lokallag

Per i dag ligger hovedansvaret for gjeterhundarbeidet i NSG til lokallaget. Dette ønsker vi å holde på. Lokallagene har per i dag et godt fungerende medlemsystem der økonomien er sikret via sentral medlemskontigent, det er system for rapportering og krav til demokratiske prosesser i lagene. På grunn av en økende grad av spesialisering innen gjeterhund har imidlertid en del lokallag valgt å delegerer ansvaret for gjeterhund til egne gjeterhundlag og -nemnder. Dette er positivt for å sikre at det er tid og ressurser nok til å følge opp gjeterhundarbeidet. Flere steder er det gjeterhundlag som ikke har kontakt med lokallaget, noe som skaper utfordringer i organisasjonen. Kontakten mellom gjeterhund og Sau og Geit må sikres bedre. I tillegg må økonomi til drift av gjeterhundarbeidet og mulighet til selvstendig arbeid innenfor gitte rammer bedres.

Vi ønsker å løse dette ved å bruke det som fungerer best fra hver av de ulike organiseringsformene man finner i dag. Høringen viste at organisering i gjeterhundnemnder sikrer en god tilkøpling til organisasjonen mens organisering i gjeterhundlag i større grad sikrer selvstendighet for gjeterhundarbeidet. Ser man i Lagslovene står det i paragraf 2 «*Alle ledd av organisasjonen har organisasjonsform foreining, og skal vere registrert som eigen juridisk eining i Brønnøysundregistrene.*». Samtidig sier lagslovene at «*All aktivitet i regi av NSG skal organiserast av NSGs lokal- eller fylkeslag...*». Dette kan vi holde oss til ved å organisere gjeterhund som forening under Sau og Geit på både lokal- og fylkesnivå, og samtidig sette krav til kopling til organisasjonen som for nemnder. Skal vi klare å sikre at gjeterhund bindes tettere opp mot resten av organisasjonen NSG, er det sentralt at en gjeterhundforening ikke kan eksistere som egen enhet. Grunnen til dette er at dersom gjeterhund er en egen enhet på lik linje med et lokallag, må medlemmene i NSG velge om de skal være medlem i «Sau og Geit» eller «gjeterhund». Dette virker altså mot sin hensikt, som er å samle alle i «*ett NSG*».

Gjeterhund må gå ut fra lokallaget, og alle medlemmene i lokallaget er automatisk medlemmer og har stemmerett i gjeterhundforeningen. Det må lages en standardavtale som kontraktfester at gjeterhundforeningen kun kan eksistere i NSG ut fra et lokallag eller fylkeslag gjeterhund, og at årsmøtet i lokallaget eller fylkeslaget dermed kan vedta å legge ned foreningen uten at styret eller årsmøtet i Gjeterhundforeningen kan påvirke dette annet enn via sine medlemskap i lokallag Sau og Geit eller Fylkeslag Sau og Geit. Gjeterhundforeningene må også sikres økonomisk gjennom lokallaga. Delegerer man ansvar, må det følge med penger fra laget som delegerer, noe som sikrer nødvendig økonomi til oppgavene som er delegert.

4.2.2 Fylkeslag

Lagslovene sier følgende om fylkeslagene (Paragraf 18): *Styret i fylkeslaga skal: b) Ta opp saker som fremjar NSG sitt formål, og dei saker som kjem frå NSG sentralt.* Dette betyr at også fylkeslagene skal følge opp gjeterhundarbeidet jamfør formålsparagrafen i lagslovene.

Oppgavene på gjeterhund samt systemene for økonomi og rapportering er bygd opp rundt fylkeslaget for Sau og Geit. Forslaget er derfor at også her må Fylkeslaget for Sau og Geit

bestemme om de ønsker å delegere ansvaret for gjeterhund. Dette er i stor grad i tråd med dagens praksis. Om de ikke ønsker å delegere må de selv utføre oppgavene i instruksene. I enkelte områder i Norge er det få medlemmer, vanskelig å få folk i styrene og lite penger. Det kan da være gunstig å la gjeterhundarbeidet ligge til fylkesstyret. Det er imidlertid lovfestet at fylkeslagene skal jobbe med gjeterhund. For de fylkene som delegerer ansvar til gjeterhundforeninger må det på lik linje som for lokallagene følge med økonomisk godtgjørelse som kan sikre at gjeterhundforeningen kan utføre oppgavene de har fått delegert. Andelen penger må gjenspeile oppgavene som ligger til gjeterhund på fylkesnivå.

Videre sier paragraf 18 at styret i fylkeslagene skal «c) *Rettleie lokallaga og handsame innkomne saker frå lokallaga*». Dette betyr at fylkeslagene i stor grad skal ha en støttefunksjon for lokallag. Oppfølging, rettleiding og tilrettelegging for at lokallagene kan drive på en god måte er derfor sentrale oppgaver for gjeterhundlag på fylkesnivå.

4.3 SKISSE AV FORSLAG TIL FREMTIDIG STRUKTUR.

På neste side vises en skjematisk fremstilling av forslaget til ny struktur.

Delegert ansvar

Lokallag Sau og Geit

Gjeterhundarbeidet i NSG er per lagslovene definert å ligge til lokallagene.

Lokallagene kan delegere ansvaret videre til EN gjeterhundforening. Det skal da følge en økonomisk ramme gitt av kontigentrefusjonen til lokallaget.

Dersom lokallaget ikke delegerer arbeidet SKAL de selv utføre gjeterhundoppgavene.

Lokallaget trenger å vite at gjeterhundarbeidet utføres etter avtale. Årsmelding, budsjett og regnskap skal opp på årsmøtet til Sau og Geit lokallaget.

I tillegg sikres kobling mellom Sau og Geit og gjeterhund gjennom fadderordning (beskrives seinere).

Lokalforening Gjeterhund

- Ligger under lokallag i Sau og Geit som har delegert ansvaret for gjeterhundarbeidet.
- Gjeterhundforening kan være knyttet til flere lokallag av Sau og Geit dersom det er hensiktsmessig.
- Gjeterhund organiseres som egen enhet (forening) i Brønnøysundregisterne.
- Demokratiske prosesser som for lokallag Sau og Geit. Kan ikke kreve kontingent eller ha egne medlemslister.
- Har egen valgnemnd, årsmøte og styre. Årsmøtet må arrangeres FØR årsmøtet til det/de tilhørende lokallaget.
- Alle medlemmene i lokallaget er automatisk medlemmer og har stemmerett i gjeterhundforeningen.
- Representasjon fra styret i gjeterhund på årsmøtet i Sau og Geit lokallag.
- Skal jobbe etter en arbeidsinstruks som er et minimumskrav til det som skal utføres på gjeterhundområdet.
- Økonomien sikres gjennom andel av kontigentrefusjonen til lokallaget. Økonomi til arbeid utover instruks må sikres gjennom aktivitet.
- Rapporterer tilbake til lokallag(ene) i Sau og Geit på arbeidsinstruks, budsjett og regnskap.

Delegert ansvar

Fylkeslag Sau og Geit

Fylkeslagene er per lagslovene forpliktet til å arbeide med gjeterhund og følge opp lokallagene.

Fylkeslagene kan delegere ansvaret videre til en gjeterhundforening. Det skal da følge en økonomisk ramme gitt av kontigentrefusjonen til fylkeslaget.

Dersom fylkeslaget ikke delegerer arbeidet SKAL de selv utføre gjeterhundoppgavene. I fylker der det er vanskelig å få nok folk og man har lite penger, kan det være aktuelt å ha gjeterhund i fylkesstyret.

Fylkeslaget trenger å vite at gjeterhundarbeidet utføres etter avtale. Årsmelding, budsjett og regnskap skal opp på årsmøtet til Sau og Geit fylkeslaget.

I tillegg sikres kobling mellom Sau og Geit og gjeterhund gjennom fadderordning (beskrives seinere).

Fylkesforening Gjeterhund

- Ligger under fylkeslag Sau og Geit som har deleget ansvaret for gjeterhundarbeidet.
- Gjeterhund organiseres som egen enhet (forening) i Brønnøysundregisterne.
- Demokratiske prosesser som for fylkeslag Sau og Geit. Kan ikke kreve kontingent eller ha egne medlemslister.
- Har egen valgnemnd, årsmøte og styre. Årsmøtet må avholdes FØR årsmøtet i Fylkeslaget Sau og Geit.
- Alle medlemmer i fylkeslaget er automatisk medlemmer og har stemmerett i gjeterhundforeningen.
- Representasjon fra styret i gjeterhund på årsmøtet i Sau og Geit fylkeslag.
- Skal jobbe etter en arbeidsinstruks som er et minimumskrav til det som skal utføres på gjeterhundområdet.
- Økonomien sikres gjennom andel av kontigentrefusjonen til fylkeslaget. Økonomi til videre arbeid utover instruks må sikres gjennom aktivitet.
- Lokallag med gjeterhundarbeidet i Sau og geit-laget, og gjeterhund lokalforening skal alle ha delegasjoner til årsmøtet i fylkesforeningen.
- Rapporterer tilbake til fylkeslag i Sau og Geit på arbeidsinstruks, budsjett og regnskap.

Gjennomgang av hørings svar i første høringsrunde viser at det er mange av de samme tingene som går igjen i svarene:

- Kopling til organisasjonen
- Selvstendighet
- Kommunikasjon

4.4 KOPLING TIL ORGANISASJONEN:

Med kopling til organisasjonen menes forhold som gjør at gjeterhundarbeidet koples opp mot fylkeslag og lokallag av Sau og Geit på en måte som skaper fellesskap, men og sikrer at gjeterhundarbeidet kommer alle til gode.

4.4.1 Fadderordning

Med fadderordning menes et system for oppfølging av nivået under, for å sikre tilkopling og aktivitet. Et slikt system er allerede innført på øverste nivå, der oppfølging av fylkene er fordelt på sentralstyremedlemmene, og hvert sentralstyremedlem er deltaker i ett av de sentrale rådene. Styremedlemmet i rådet har som ansvar å følge opp saker som er viktig for styret, og sikre kommunikasjon mellom råd og styret.

Flere fylker har et slikt faddersystem for lokallaga, og enkelte gjeterhundnemnder har tilsvarende system for å følge opp gjeterhundlag på lokalnivå. Fadderordning vil korte ned avstanden mellom de ulike nivåene og kan sikre tilkopling mellom alle deler av organisasjonen.

Hvem	Hvordan
Sentralstyret	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar for oppfølging av hver sine fylkesledere. Per nå er det snakk om en telefonsamtale før hvert styremøte for å undersøke hva som foregår i fylket, og få kommentarer på sakliste. • Deltakelse i de sentrale råd
Fylkesstyret Sau og Geit	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar for oppfølging av lokallagsledere • Deltakelse i fylkets gjeterhundforening • Deltakelse i t.d. avlsutvalg
Fylkesstyret Gjeterhund	<ul style="list-style-type: none"> • Ansvar for oppfølging av gjeterhundforening og lokallag Sau og Geit med egenaktivitet på gjeterhund

4.4.2 Kopling av gjeterhund til øverste deler av organisasjonen (representantskap og sentralstyret)

Hørings svarene viser tydelig at mange innenfor gjeterhund ikke anerkjenner sentralstyret som øverste styringsorgan. Mange, selv om dette var utenfor mandatet for undersøkelsen, uttaler at de ønsker gjeterhundrådet som øverste organ for gjeterhund, og at de ønsker en parallell struktur for gjeterhund ved siden av sau og geit. Dette er svært lite ønskelig! Dette er et symptom på at mange som driver med gjeterhund, og kanskje aller mest konkurranse, ikke opplever seg koplet

til sentralstyret og organisasjonen ellers. Mange gjeterhundlag på fylkesnivå og enkelte gjeterhundnemnder på fylkesnivå uttaler at de har svært lite kontakt med fylkeslaget til Sau og Geit. Vi har da en situasjon der gjeterhund i mange deler av landet er fullstendig frakoblet resten av organisasjonen. Skal vi få gjeterhundorganiseringen til å fungere ut fra grunnpremissene over, er vi nødt å lage koplinger mellom gjeterhund og resten av organisasjonen på alle nivå.

Per i dag har gjeterhund 1 representant i representantskapet. Dette er leder av gjeterhundrådet. Denne personen er valgt av styret. Gjeterhundrådet behandler per i dag de fleste saker som angår gjeterhund, men det er styret som har endelig bestemmelsesrett, selv om denne sjelden brukes til å overstyre rådet. Gjeterhund har i praksis stor bestemmelsesrett over egne saker, men dette er i liten grad formalisert.

Gjeterhund utgjør en betydelig del av medlemmene i Norsk Sau og Geit, og for å sikre gjeterhund en reell mulighet til å selv kunne påvirke i saker som er viktige for gjeterhundmiljøet mener gruppa at gjeterhund på lik linje med geita bør ha en egen representant i sentralstyret. Valg av gjeterhundrepresentant til sentralstyret gjøres av årsmøtet etter forslag fra den sentrale valgkomiteen. Styrerepresentanten bør få automatisk plass i gjeterhundrådet, tilsvarende som geiterepresentanten sitter i fagrådet for geit. Gruppa mener også at det i representantskapet bør økes til totalt tre gjeterhundrepresentanter (styrerepresentanten, rådsleder og nestleder i rådet). Med en slik ordning vil gjeterhund være likestilt med representasjon i styre og representantskap som geit er i dag.

4.4.3 Kopling av gjeterhund til lokallags- og fylkeslagsleddet Sau og Geit

Kontakt mellom gjeterhund og Sau og Geit varierer mye mellom fylkene og lokallagene. Mange steder er det ingen kontakt. De som har god kontakt beskriver dette som et nødvendig gode. Skal vi lykkes med at NSG har et felles medlemsdemokrati, og at organisasjonen ikke splittes mellom Sau og Geit og gjeterhund er det sentralt å sikre en tilkopling mellom Sau og Geit og gjeterhund.

Når ansvaret for gjeterhundarbeidet delegeres fra fylke/lokallag av Sau og Geit og over til gjeterhundforening skal det følge en arbeidsinstruks som beskrives minimumskravet til arbeid som skal utføres. En slik arbeidsinstruks kan se ut som følger:

Hvem	Hvordan
Lokalnivå Alle lokallag har i oppgave å stimulere til bruk av gjeterhund	<ul style="list-style-type: none"> • Fremme gjeterhundarbeid med særlig fokus på grunnleggende trening og håndtering av hund og sau på en måte som sikrer god dyrevelferd. • Arrangere kurs og fellestreninger for medlemmer. • Arrangere bruksprøver/distriktsprøver for medlemmer • Ansvar for å gå gjennom reglene og dreiebok for gjeterhundprøver, og melde inn forslag til endringer til sitt fylkeslag.

	<ul style="list-style-type: none"> • Melde saker inn til sitt fylkeslag, som de ønsker skal tas opp hos NSG sentralt. • Melde inn kontaktperson for gjeterhund til sitt fylkeslag. • Utarbeide budsjett, regnskap og årsrapport som skal sendes inn før årsmøtet i fylkeslaget Sau og Geit.
<p>Fylkesnivå Alle fylkeslag har i oppgave å stimulere til bruk av gjeterhund</p>	<p>Oppfølging av gjeterhundarbeidet på lokalnivå:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Følge opp lokallagenes arbeid med gjeterhund. Dette innebærer både lokallag Sau og Geit som driv gjeterhundarbeidet sjøl og gjeterhund lokalforening. • Sørge for at all informasjon om gjeterhundarbeidet kommer videre til lokalnivået (både lokallag Sau og Geit som driver eget gjeterhundarbeid og Gjeterhund lokalforening) • Hjelp til med arrangering av prøver, kurs og fellestrening hvis det er behov for det. • Sørge for at medlemmene deres er oppdatert og informert om alt NSG sentralt sender ut på e-post eller sosiale medier. <p>Instruktører og dommere:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ansvar for utdanning og vedlikehold av dommere og instruktører samt oppdatere NSG sentralt på hvilke personer i fylket som innehar slike roller til enhver tid. • Sørge for at alle dommere og instruktører får relevant informasjon og invitasjoner fra NSG sentralt. <p>Prøver</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arrangere fylkesmesterskap. • Melde inn uttaksprøver for Norgesmesterskap til NSG sentralt. • Melde inn alle større arrangement som fylket har ansvar for å arrangere/akseptert til NSG sentralt. • Send inn Oppgjørsskjema for større prøver til NSG sentralt. <p>Rapportering sentralt og til fylkeslag Sau og Geit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utarbeide budsjett, regnskap og årsmelding som skal sendes inn før årsmøtet i fylkeslaget til Sau og Geit. • Rapportere til fylkeslaget Sau og Geit sitt årsmøte om aktivitet i henhold til instruks. • Delta på fylkessamling hvert år som arrangeres av NSG sentralt.

	<ul style="list-style-type: none"> • Foreslå kandidater til styret, gjeterhundrådet og underutvalg av gjeterhundrådet til Fylkesstyret Sau og Geit. • Melde inn sin kontaktperson til Norsk Sau og Geit sentralt <p>Gjennomgang av dokumenter/høringer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gå gjennom reglene og dreiebok for gjeterhundprøver. Endringsforslag sendes til Gjeterhundrådet • Involvere medlemmer, og/eller lokallag/forening i høringssaker som sendes ut fra styret/gjeterhundrådet i Norsk Sau og Geit ang. gjeterhund. • Opprettholde frister som settes av NSG sentralt.
--	--

- **Felles vedtekter**

Det er avgjørende at det er felles vedtekter for hele organisasjonen.

Utforming av vedtekter gjøres av styret/adm. Disse blir utformet etter årsmøtevedtak 2025.

- **Fadderordning**

Et av tiltakene som kan styrke kontakt mellom alle de ulike deler av organisasjonen er en fadderordning. Dilemmaene med en slik ordning er at det blir større arbeidsbelastning på de som deltar i begge styrene. Dette kan være utfordrende, spesielt i områder der det er vanskelig å få tak i folk. Her kan en se på løsninger der en har ulik grad av involvering (innkalling på deler av møtene osv.), men ut fra høringssvara er gjensidig deltakelse i hverandre sine møter avgjørende.

4.5 SELVSTENDIGHET:

Med selvstendighet menes forhold som gjør at gjeterhundarbeidet kan utføres av folk med stor investering i gjeterhunden, at oppgavene kan utføres effektivt uten detaljstyring fra Sau og Geit, og at de som bruker tiden sin på gjeterhundarbeid selv kan definere hva som er viktige oppgaver som bør prioriteres.

For å sikre gjeterhund nødvendig selvstendighet anbefales det at gjeterhund organiseres som egne foreninger jmfør paragraf 2: «*Alle ledd av organisasjonen har organisasjonsform forening, og skal vere registrert som eigen juridisk eining i Brønnøysundregistrene.*». Som egne foreninger vil de ha samme krav som lokallag og fylkeslag til medlemsdemokratiske prosesser som valgmennd, årsmøte og eget styre. Ved organisering som forening får gjeterhund også anledning til å styre egen økonomi.

Under listes punkter som er nevnt i høringen at er viktig for at gjeterhundorganiseringen skal lykkes.

4.5.1 Valg av representanter til fylkestyret

Her er et av de punktene der fylkesnivået på gjeterhund, uavhengig av om det er lag eller nemnd, er samlet om at utnevning av representanter fra fylkeslaget i Sau og Geit slik det er i dag ikke fungerer godt nok.

Skal vi sikre et demokrati rundt gjeterhundarbeidet er det avgjørende med valgnemnd og valg av styre på årsmøte. Samtidig bør det for fylkesforeningen sikres representasjon fra hele fylket. Alle lokallagene har stemmerett i årsmøte til fylkesforeningen gjeterhund på lik linje med delegasjoner til årsmøtet fylkeslaga i Sau og Geit. For de lokallaga som har delegert gjeterhundarbeidet videre til egne gjeterhundforeninger, vil representanter fra styret i gjeterhundforeningen stille på fylkesårsmøtet. Alle medlemmene i lokallagene er også medlem av årsmøtet i den lokale gjeterhundforeningen. På denne måten sikres medlemsdemokratiet også i de lokallagene som delegerer ansvaret for gjeterhund.

4.5.2 Styre over egen økonomi

En av fordelene som blir dratt frem med fylkeslag på gjeterhund er økonomisk selvstendighet. Per i dag er det ikke satt av penger fra sentralt hold som er øremerket gjeterhundarbeidet i fylket. Dette har skapt ulike løsninger for å sikre økonomien. En av disse løsningene er egne medlemskontingenter for fylkeslaget gjeterhund. Lagslovene sier per i dag at dette ikke er tillatt. Selv om egne medlemskontingenter er en løsning som på en god måte sikrer økonomien i fylkeslaget, kan det ikke opprettholdes da det må være et prinsipp at man som medlem i Norsk Sau og Geit er del av, og har tilgang til, alt medlemsdemokrati i organisasjonen og kun betaler en kontingent. Noen personer er kun medlem av gjeterhundlag på lokal- eller fylkesnivå, ikke medlemmer i NSG. Disse medlemmene ønsker vi å ivareta og verve inn i organisasjonen.

Enkelte fylkesnemnder har i dag god og romslig økonomi som følge av at gjeterhundarbeidet er en prioritet fra fylkeslaget Sau og Geit. Andre fylkesnemnder har dårligere økonomi. For nemndene er økonomien i stor grad prisgitt om fylkeslaget ønsker å prioritere gjeterhundarbeidet. Flere fylkeslag av Sau og Geit gir årlig støtte til gjeterhundarbeidet i sine nemnder, noe som ut fra høringssvarene virker å fungere godt.

Vi foreslår at gjeterhundforeningene sikres økonomisk via lokallag og fylkeslag. Når et lokallag eller et fylkeslag delegerer ansvar for gjeterhundarbeidet skal de automatisk følge med en bestemt sum penger. Beløpet som settes av til gjeterhund bør være en fast prosentandel av kontingentrefusjonen. Hvor stor prosentandel bør utredes nærmere av administrasjonen i løpet av 2025.

4.5.3 Eget årsmøte eller årssamling

For å sikre demokratiske prosesser i gjeterhundforening på både lokalnivå og fylkesnivå må gjeterhund organiseres som en forening i samsvar med lagslovene, og ha tilsvarende krav til valgnemnd, årsmøte og eget styre som et lokallag og fylkeslag Sau og Geit har.

4.5.4 Fullmakt til egne bestemmelser

Når et lokallag eller fylkeslag Sau og Geit delegerer ansvar for gjeterhund til en gjeterhundforening skal det følge med en tydelig arbeidsinstruks. Gjeterhundforeningen plikter å følge denne instruksjonen, men arbeidet kan gjøres uten andre fullmakter.

4.6 KOMMUNIKASJON

Målet for denne prosessen er å binde NSG nærmere sammen, og gjøre oss til et sterkere «Ett NSG». Høringssvarene synliggjorde at kommunikasjonen slik den er i dag skaper store utfordringer, og her har det i liten grad fungert. Uklar informasjonsflyt, uklar tjenestevei og lang beslutningsvei er noen av punktene som dras frem som ikke fungerer. Samtidig er de flere som drar frem at gjeterhundmedlemmene per i dag er annenrangs medlemmer. Kommunikasjon som verktøy for annerkjennelse er dermed også en del av det viktige bilde.

Tiltak som er nødvendige for å sikre organiseringa i gjeterhund og Norsk Sau og Geit:

4.6.1 Definere tjenestevei

Dette er nødvendig for å skape forutsigbarhet. Ulik organisering skaper problemer med hva som er tjenestevei for å ta saker opp og ned i organisasjonen. Et tydelig organisasjonskart som definerer tjenestevei, og som er likt for alle er derfor viktig å få på plass.

4.6.2 Definere informasjonsflyt

Avgjørende for å skape forutsigbarhet. Hvem skal ha hvilken informasjon til hvilken tid? Det er behov for å definere dette på alle nivåene av organisasjonen. Det kan lages årshjul med frister og kontaktinformasjon må være oppdatert og lett tilgjengelig.

4.6.3 Sikre kort beslutningsveg

Skal samarbeidet mellom Sau og Geit og gjeterhund på fylkesnivå fungere er det avgjørende at det er en kort beslutningsvei. Arbeidsinstrukser med klar delegering av ansvar og åpen dialog er to faktorer som kan påvirke beslutningsvegen.

4.6.4 Synliggjøring og annerkjenning av gjeterhund

Vi jobber for ett NSG, der alle medlemmer har samme rettigheter og er likeverdige. Det må derfor legges vekt på å løfte frem bragder innen gjeterhund på lik linje med avl og andre utmerkelser man har i Norsk Sau og Geit

4.7 ØKONOMI PÅ GJETERHUND FYLKESNIVÅ.

Det er flere fylkeslag som per i dag har egne medlemskontigenter og medlemslister. Dette strider mot lagslovene (paragraf 6) og er svært problematisk da det stenger ute medlemmer fra demokratiske prosesser. Dette vil ikke være tillatt i videre organisering. Skal fylkeslagene ta inn penger må det være i form av tilskudd (jamfør paragraf 6 - *Fylke som vedtek innkrevjing av tilskot frå medlemane til eige fylkeslag kan gjere det, men ikkje kalle det for kontingent.*). På denne måten sikrer vi medlemsdemokratiet der alle medlemmer skal ha like rettigheter.

Samtidig er behovet for å ta inn penger svært reelt da gjeterhundaktiviteten i NSG på ingen måte er sikret økonomisk. Det er mye penger i omløp dersom man ser samlet på aktiviteten på gjeterhund, men aktivitetene er i liten grad organisert slik at pengene kommer systemet til gode. Dette må vi gjøre noe med.

Ser vi på NSGs system for avl er det organisert med samvirketankegangen, ved at felles innsats skal komme alle til gode. Værringene får støtte av NSG for å granske værer. Disse pengene får de ikke lov til å ta ut privat, de skal brukes i værringen til avlstiltak. Ved hjelp av granskingen sikres avlsdyr både til seminastasjon og som granska værer eller kårede værlam som selges til fastsatte priser. Dette sikrer god avlsmessig fremgang, god spredning av avlsfremgangen og sikrer at de fleste har tilgang på gode avlsdyr til lave priser.

Ser vi på gjeterhundaktiviteten i NSG har mangel på innskudd fra sentralt hold ført til mange kreative måter å hente inn penger. Det foregår en betydelig dugnadsinnsats på lokal og fylkesnivå. Ingenting av dette er per nå sikret med finansering via kontigenter. Det har imidlertid vokst frem et stort marked for gjeterhundkurs og gjeterhundkonkurranser, i tillegg til det private markedet for salg av avlsdyr, som ikke er prisregulert slik markedet for avlsværer er. På grunn av manglende regulering og krav er gjeterhundaktiviteten i enkelte deler av Norge privatisert. Dette betyr at noen få folk tjener mye på gjeterhundaktiviteten, i stedet for at pengene går inn i NSGs system og kommer lokallag og fylkeslag til gode.

Dette gjør at vi må finne en måte å sikre at økonomien i gjeterhund arbeidet til NSG.

Ulike løsninger for å sikre økonomi:

a) **Tilbakeføring av kontingent.**

Vi anbefaler at ALLE lokallag og fylkeslag som delegerer ansvaret for gjeterhund til en gjeterhundforening SKAL betale deler av kontigentrefusjonen de mottar fra sentralt hold til gjeterhundforeningen.

b) **Ny kontingent på gjeterhund**

Vi ser at medlemsmassen i NSG er i forandring og aktiviteten forandrer seg. Gjeterhund er et av de områdene hvor det er skjedd mye de siste 20 år. Fra å være et råd på 3 medlemmer, til nå å omfatte et gjeterhundråd på 7 personer med tilhørende prøvenemnd og avlsutvalg. Antall gjeterhundprøver er mangedoblet. Dette stiller høyere krav til administrasjonen og organisasjonen vår. For å kunne dra nytte av dette apparatet, til prøver kurs, dataprogrammer og trening som er tilrettelagt av lokallag er det tilstrekkelig at de er støtte-medlemmer i NSG. Vi mener tiden er inne til å se på denne fordelinga.

Vårt forslag til kontingent:

For å kunne delta på gjeterhundprøver klasse 3 må en betale en minimumskontingent på samme nivå som kontingenten for «Hovedmedlem under 50 sau» med bladet Sau & Geit digitalt. Ungdomskontingenten blir gjeldende også for gjeterhundmedlemmer.

Hva vil dette kunne gi i ekstra inntekter?

Eksempel fra to- tre lokallag. Der er det fra 5 – 10 % gjeterhundmedlemmer. Hvis det gjenspeiler organisasjonen vil dette kunne bety 7,5% av 9000 medlemmer altså 675 medlemmer som betaler 1000,-kr mer i kontingent, som igjen betyr 675 000,-kr. Dette ville gitt mer ressurser til gjeterhund i administrasjonen. Vi vet at den omlegginga av gjeterhundarbeidet, vi nå ser for oss, vil generere en hel del arbeid for administrasjon.

c) Startkontigent på prøver og kurs

Bruk av digitale hjelpemidler til å styre fordeling av penger ved aktivitet i NSG kan sikre at pengene som er i omløp kommer inn igjen i systemet og komme alle til gode i stedet for at de går til enkeltpersoner.

5 VEIEN VIDERE

Etter denne 2. høringsrunden vil arbeidsgruppa jobba fram et forslag til løsning som legges frem for årsmøtet i Norsk Sau og Geit i mars 2025. I tillegg vil det parallelt jobbes med å avklare andre detaljer:

Styret

- Lage forslag til nye lagslover som ivaretar forslag til ny gjeterhundorganisering
- Sørge for at videreutvikling av digitalt gjeterhundprogram sikrer at innkomne startkontigenter, kursavgifter m.m kommer gjeterhundarbeidet til gode på alle nivåer (sentralt/fylke/lokalt)
- Fremme forslag til kontingent og fordelingsnøkkel, altså hvor stor andel av kontigentrefusjonen som skal gå til gjeterhundforening i fylke/lokalt dersom arbeidet delegeres fra Sau og Geit.
- Vurdere en kompensasjon til de fylkene med få medlemmer og store reiseutgifter som følge av store avstander.

Gjeterhundrådet

- Vurdere behov for og evt. faste satser for instruktører, dommere, baneleie, hold av sau osv.